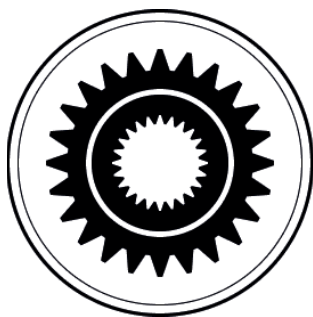

Зміст

ДВА СВАРОГИ	3
<i>Оксана Голумбієвська</i>	
ЧОРНОБОГ	32
<i>Олена Салтанова</i>	
КУПАЛЬСЬКА НІЧ	49
<i>Світлана Святенко</i>	
ДОЧКА БОГА	91
<i>Тетяна Сорочинська</i>	
ПЕРУНОВІ СНОВИДІННЯ	119
<i>Євген Палашинський</i>	
ЗМІЙОВИК	143
<i>Мирослава Кривуца</i>	
ПОРОЖНІ ВОДИ.....	165
<i>Леопольд Висоцький</i>	
ЖНИВА.....	200
<i>Оксана Яковенко</i>	
САМЕ ТЕ БАЖАННЯ	222
<i>Наталія Бойко</i>	
ТРОЄ ЧОЛОВІКІВ ДЛЯ ЛАНИ	241
<i>Світлана Мрига</i>	

ОКЕСАНА ГОЛУМБІЄВСЬКА

ДВА ЄВАРОГИ

*Де тії ковалі живуть,
Що золоті сокирки кують?
– Ковалю-коваленьку,
Скуй мені сокироньку.
Будемо піч рубати,
Коровай добувати.¹*

Останнім дроном Кирило вгатив просто по вантажівці ворога. Запилюжена сітка диво-панцира, пофарбована в гидкий зелений колір, наблизилася, одна клітинка розповзлася на краю монітора. Мить, удар. Зображення розбилося на смуги й квадрати та згасло.

¹ Весільна пісня, записана паном М. Красиковим у Млинові Дубнянського повіту Волинської губернії. Зі статті Тетяна Шевчук «Була в мене парова машина...»: ковальський код жартівливих пісень Житомирського Полісся з подвійною «приспівкою».

– Попав? Як думаєш, вийшло? – гарячкував поряд лисий Васько.

Кирило відклав пульт керування, потер червоні очі та пересів з ящика на дерев'яний настил, накритий спальником. Втомлено простягнувся на лежанці, закинувши руки за голову.

– Яка різниця? Ми відстрілялися, бляха. Тепер хіба чекати.

– І молитися, – продовжив Васько. – Ти будеш молитися, скажи? До того свого божка, хех.

У Васька було таке саме змучене та присипане пилом бліндажа обличчя, як і в Кирила. Хоч і на років вісім молодший від побратима, та на вигляд вони здавалися ровесниками – вояки, і годі. Його підборіддя поросло ріденьким рудим волоссям, а голова поголена на глянець. Крутився на місці, не міг всістися, наче мав надмір енергії. Згори гупало що кілька хвилин. Із земляної стелі, зашиитої дошками, сипалася земля – близько прилітало.

– І тобі б радив, – озвався сонним голосом Кирило.

Він носив справжнього козацького чуба. Підголював довкола нього голову щодня, як мав кілька хвилин відпочинку, чесав його дерев'яним гребінцем та закручував у вузол – взяв собі таке за ритуал. А як був спокійний день без особливих завдань, крім моніторингу території, закручував чуба довкола вуха. Тоді мав особливо урочистий вигляд. Васько його страшенно любив і ластився, як молодший братик. За що Кирило прозвав того Локі, не зі злості, а радше кепкувато. Так і причепилося.

– Гей, Свароже, – тихенько покликав Локі. – Спиш?

– Ще не, – озвався Кирило.

– Ти такий тихий, як ставок у меї баби в селі.

– Угу, – Кирило не дуже рвався до бесіди.

– А скажи, Свароже, можна, я до твого божка теж помолюся? Знаєш, задовбало вже, я скоро постарію на цій чортовій війні. Хай би вже скоріше щось кудись величеньке прилетіло й гепнуло, і все. Ну, знаєш?

– Зна-а-аю. Теж так хочу. Постаріє він, чуєш? – Кирило беззвучно засміявся, тільки його грудна клітка в армійському светрі підсакувала. – Ти ще й не подорослішав нормально, щоби старіти.

– Я вчора знайшов сиву волосину в бороді!

– У тій, що зверху? Чекай-но, якщо твоя нижня колись дівчину побачить, розпереживається й теж одразу посивіє, будеш мужиком. Це знак мужика.

– А, йди ти в сраку, старий!

Нарешті Васько всівся й навіть образився. Від останнього вибуху на поверхні пройшло вже трохи часу, Кирило захропів. Малий Локі ще почекав. Не було більше ні вибухів, ні кусючих фразочок побратима – той поринув у глибокий сон. У бліндажі світилася слабка лампочка, вогники техніки й один монітор. Локі тихенько підвівся, навшпиньках прокрався до наплічника побратима та витягнув звідти маленьку дерев'яну фігурку – він знав, що божок лежить у верхній кишені, яку Кирило залишив відкритою. Повернувся на свою лежанку, вклався обличчям до стіни й крутив божка, підсвічуючи собі телефоном. Він тихенько зашепотів до ідола:

– Слухай, я знаю, що ти охороняєш нашого Сварога. Знаю ці всі легенди про нього. Своїми очима бачив минулого тижня, як він під градами двадцять вісім хвилин їхав: сам цілий, машина ціла – дивина. Чуєш, захисти й мене також. Він стібеться, а я ж дійсно ще дівчини не

мав. Ходив довкола Оленки, а так і не покликав на побачення. Вона така, знаєш, ніжна, як сніжинка, або як квітка польова. Тепер оце ночами думаю, чи не написати їй про те, що думаю про неї ночами. Заморочив тобі голову. Уявив, що з нею говорю, і одразу язик став заплітатися. Тому й не пишу їй! Отак, я це тобі сказав. Тепер ти мені пообіцяй мовчати, гаразд? Хоч ти й дерев'яний, але хто вас, божків, знає, може, ви своїм людиськам у снах приходите і про все стукаєте. Ну то ти на мене не обіжайся. Я б хотів, щоб ці мразі всі виздыхали. Це ж хороше бажання, вони ж наших дівчат гвалтують, хлопців убивають. Так не можна. Не можна лізти в чужі землі й тупо їх забирати. Це якось по-демонськи. Ти не дивися, що мене побратим Сварог зве іменем вікінгського пройдисвіта, я хороший. От побачиш. Як я виживу, то на гражданці одразу женюся й буду свою жінку захищати й балувати по гроб життя. От побачиш. Мрію, щоб це була Оленка, але й боюся. Я ж буду тупити перед нею, як пацан. Знов тобі голову морочу. Ти, мабуть, і є той бог Сварог, за яким мій братик отримав позивного. Це добре, гарно звучить. А я – Василь, приємно познайомитися. Зараз я тебе вкладаю назад спати. Але ти мене не підведи, чуєш?

На світанку зателефонував ротний і повідомив, що буде вантаж, приїде перед обідом. Також стримано похвалив за роботу і сказав, що вчорашня операція була успішна – ворога вибили з позицій, і стріляти йому сьогодні нічим. Тож мав бути спокійний ранок. Васько заварив каву на маленькому вогнищі перед бліндажем. Сиділи на

порожніх ящиках на свіжому повітрі й дихали солодким ароматом цвіту аличі та абрикосів. Під м'яким квітневим сонцем було тепло й ласкаво. Десь тьохкав соловей.

- Як у меї баби в садку, – з насолодою промурчав Локі.
- Як у Стрийському парку, – підтакнув Сварог.
- Це що таке?
- Це у Львові, синку.
- Ти ж із Житомира.
- Вчився перше в Косові, потім у Львові.
- А це ж на кого? На військового?

Кирило засміявся, витрусив із металевої чашки кавову гущу й хитро всміхнувся.

– Не на військового. На різьбяра, потім коваля, по суті. Тобто на кафедрі художнього металу.

– Таке буває? Я в шоці! – Локі здивовано сплюнув чорну від кавової гущі слину.

Кирило наказав малому побратимові нарубати гілок, а сам пішов ріденьким ліском, в якому ховалися їхні позиції. У досить віддаленому місці знайшов повалену березу, озирнувся, послухав тишу й тоді витягнув з-за пазухи божка. Поставив його на найплоскіше місце на білому стовбурі, потім поклав поруч шматок хліба і два яблука – для Сварога. Сам вклонився божку, тоді сів на землю, заплющив очі й так сидів.

Локі слідкував за ним з-за низеньких аличок, всіяних пахучими білими квітами. Довго сидів Кирило й не рухався навіть, аж Васько знудився та пішов збирати гілки.

– За матір стару прошу, – шепотів Кирило, коли закінчив медитацію і знову вклонився божку. – За батька, який хворіє. За мою сестру. За милу Світлану. За всіх жінок України. За всіх дітей України. За побратимів захис-

ників і посестер, вояків, медиків, волонтерів. За живих істот, тварин диких і свійських. За чисті річки та чорні ґрунти. За бджіл, за птахів, за всяку рибу і плазунів. За чисте вільне повітря, за право вибору і свободу волі. За щирість, мир і справедливу Перемогу.

Вантаж трохи запізнився, приїхав добряче по обіді. Було тільки двоє супровідників, яких ані Кирило, ані Васько не знали. Молодший та худіший назвався на позивний, Лісником, і став одразу біля Васька, ніби визнав себе саме в його лізі. Той із гордістю та запалом назвався Локі, на що ніхто особливо не відреагував. Тим часом другий з експедиторів, кремезніший зрілий чоловік потиснув долоню Кирилові й лаконічно відрекомендувався:

– Серж.

– Сварог, – відповів йому Кирило і з повагою кивнув.

– Насправді? Рідновір якийсь, може, чи так випендрюєшся? – розвеселився чоловік, аж у його очах заграли вогники.

– Ну, як вже є. – Молодий вояка стенив плечима. – Це ротний так мене назвав ще в перший день. Бо я коваль за фахом, хоч і не працював. Не встиг, навіть диплом не захистив, пішов добровольцем одразу.

– Похвально. – Серж примружив свої гострі очі.

– А ви? – трохи навіть зухвало запитав Кирило.

– Я, власне, кузню тримаю в Києві.

– Оце знайшлися! – гиготнув Васько і штовхнув Лісника ліктем під ребра.

– Знав у житті єдиного коваля, Сержа, і ото другого на очі бачу, – підхопив той.

Розвантажували пікап із причепом неспішно, тому й довго. Вже сонце перефарбувало білий квіт на деревах і кущах у помаранчевий колір, а небо почало заливатися відтінками охри, коли закінчили та сіли перепочити й перекурити. Старший із супровідників, кремезний чолов'яга зі смоляно-чорними вусами, що назвався Сержем, набив собі люльку та розсівся під деревом просто на землі. Лісник хотів був притягнути собі ящика з нової партії спорядження, але був уже втомлений. Смикнув за одного, той не зрушив із місця, хлопець махнув рукою і вже майже сів на землі ближче до вогню, аж Васько йому прикотив із куців пеньок і поставив біля вогнища. Той повалився на пеньок, наче мішок бульби, сперся ліктями на коліна.

– У мене донька народилася! – натхненно вирік Лісник, щойно перевів подих. Скинув рукою до неба й гордовито задер підборіддя. Підвівся, дістав із нагрудної кишені блискучу металеву флягу. Васько зметикував і побіг за чашками. Молодий батько хлюпнув кожному по ковтку, а сам світився, як те низьке сонце над обрієм. – Сьогодні їй рівно два тижні вже.

– О, вітання! – Кирило підняв за його доньку свою похідну металеву чашку.

– Оце він усім розповідає, кого не зустріне. І обраних файних людей, які не виносять мізки, а чесно працюють, навіть вгощає коньяком свого діда, домашньої витримки в дубових бочках. Я вже знаю цю історію, як сам Лісник, – розповів та усміхнувся у вуса Серж.

– Що домашнє, то найкраще. – Молодий батько урочисто випростався й собі хильнув за донечку. – Буду вдома, ще прихоплю. А це осьь вже останні краплі.

Васько із заздрістю та захопленням потиснув руку Ліснику. Вони навіть зовні були схожі – той також голив голову та вирував енергією. Кирило був мовчазний, як завжди. Серж лише поглядав на нього, пихкаючи люлькою. На прощання мовив:

– Як все закінчиться, приходь до мене працювати. У мене дипломи не потрібні, а тільки міцні руки та щоб багато не молоти язиком, а роботу робити.

Кирило глянув на того з недовірою й подивом, потиснув руку.

– Дякую, Серже. Але ж чи воно колись закінчиться? – запитав і зиркнув на Васька: – Ти, малий, вуха заткни й не слухай. Бо ще скиснеш.

– Ага, ага! – Локі вперся руками в боки й затараторив ображено: – То добре, що ви, хлопці, приїхали. Бачте, мій побратим одразу людяний зробився. Може, він там, під пікселем, ще якесь серце має?

Лісник розреготався. Так і поїхали, щоб нічку випередити та вкластись у графік своїх маневрів між позиціями та складами.

Червнева спека, як гар із пащеки диявола, дошкуляла. Вентиляція в бліндажі, котру зробив Кирило, не допомагала, бо надворі навіть уночі було гаряче, і ледь відчутний протяг засмоктував майже таке саме розпашіле повітря, хіба трохи свіжіше. Обое з Васьком плавилися та стікали потом. У бліндажі зависла густа темрява, розбита мерехтінням лампочок апаратури, назовні – густа ніч. На

радарях тиша, ворог не рухався, розвідувального дрона гаяв інший підрозділ.

– Зараз полетять бойові, – мляво промовив Кирило.

– Ще не полетіли? – запитав Локі, бо сам не відстежував рух цілей, а запаював тріснуту лопать старого дрона, якого надіслали їм на позицію обидві мами до купки: Кирилова і Васькова. Він був наче благословенний ними, працював як броньований швейцарський годинник і навіть після драматичних вильотів надавався до ремонту.

– Тихо поки що. Ще кілька хвилин є. Зараз кави запарю.

– То я піду повітрям дихну, значить.

Кирило запалив газовий пальник під каструлькою із чистою водою, насипав «Лавацци» в горнятка, зачепив ліктем баклажку, розлив води собі на штани та вилаявся. Відчув, як вода затекла до розшнурованого берця. Зітхнув. Довго шукав ганчірку, окріп забулькав і почав виприскуватися з ненакритої каструльки – кришка десь запропалася. Врешті залив каву й повернувся за лептоп. Миттєво скочив на ноги. Вибіг на край окопу, гукнув звідти до Васька в глуху темряву:

– Вісім цілей на нас! Ану додому!

Тоді противний рик у небі змішався зі свистом.

– Ляга-а-ай! – заревів Кирило і впав на землю, прикрив голову руками.

Почув, як гупнуло. Дуже-дуже близько. Як затріщали розламані дерева. І ще почув зойк побратима. Поповз у той бік, не відриваючись від землі.

– Де ти? Локі!

Тиша.

– Де ти, курва?!

Ще раз гупнуло десь позаду. Залементував до Сварога, щоб не трафіло в бліндаж. Побачив Васька в момент спалаху. Той лежав на спині та тримавсь обома руками за обличчя.

– Я тут! Зараз тебе витягну! – сопів Кирило.

– Хов-вайся сам, – ледве вимовив Васько. – Я вже все.

– Холера мене не вхопить.

Підкотився до побратима спиною, зтягнув його руки через свої плечі та підвівся з ним на повний зріст. Тримав Васька на спині та біг через лісок. Піт лився струмками зі скронь по шиї й там всякав у рукави Васька.

Бліндаж вцілів, тільки трохи присипало його від вибуху.

– Ох, Свароже, де ж ти є? – мурмотав Кирило, коли клав побратима на лежанку.

– Свароже, ага... – шепотів Василь. – Ти тут, брате. Я вже все...

Булькнув кров'ю з рота й відійшов.

Кирило впав на коліна. У світлі лампочки й монітора бачив груди та обличчя Васька, побите уламками. Його бронжилет лежав поруч, не надітий, цілий.

– Вийшов подихати, курва мати! – Кирило лупив кулаками по дошках настилу, по нерухомих ногах побратима і вив.

«Як боляче. Все тіло коле. Тільки б очі залишилися. Тільки б очі. Свароже. Братику. Тікай. Ти сам врятуйся, залиш мене. Як же болить. Отут, у серці.

Свароже.

Я вже все».

Сварог бере його голову у великі долоні, кладе собі на коліна, погойдує. Шепоче:

«Гаразд, гаразд. Я тут. Вже не болить, правда?».

«Не болить. І не коле. Але ж очі!»

«Цс-цс. Ну, підводься, Локі. Ти сильний хлопець. Підемо зараз із тобою».

Світлішає. Очі цілі. Василь бачить біля себе коваля Сержа. Той сєє й міниться в блідій імлі. Усміхається в чорні вуса. Закушує люльку зубами міцніше, щоб не випала.

Справжній Сварог підтримує Васька. Мусить згинатися, бо той невисокий. Крок за кроком ідуть лісом. Звалені дерева тануть у світанковому тумані, наче ховаються під землю. Крок за кроком. Васько відпускає плече Сварога, вже може йти сам. Його сіро-зелена майка побита уламками, притрушена землею, заляпана кров'ю, а стоптані берці важко шаркають по землі.

«Перевдягнемо тебе, га?»

«А в що? Нащо ж мені перевдягатися?»

На Васькові вже свіжа свитка, ляна, біла, вишита червоними квітами по краю й на рукавах. Гарна, ще такої не мав. І чоботи високі й чорні, і штани з тоненької шкіри, аж лисніють – завжди такі хотів. Ще мотоцикла хотів.

«Як у місто вийдемо, буде в тебе мотоцикл», – обіцяє Сварог.

Іде поруч. Обоє на повні груди дихають свіжим ранковим повітрям, наче вперше, наче воно ще ніколи не було таким смачним.

«Васю», – кличе Оленка. Вона чорнявка, волосся хвилями котиться до самого пояса. Стоїть перед ними, мене поділ білої спідниці.

«Не дивуюся, що тобі при ній язик плутався», – підтримує Сварог.

«Мила...» – шепоче Василь. Стає перед нею, вона відводить погляд.

Дарує їй квітку – велику червону троянду. Вона приймає обережно, щоб не поколотися. Йому коле в серці, але скоро минає. Бере її за руку, йдуть уже не лісом, а уквітчаною галявиною, між високими папоротями.

«А чого ж ти раніше не підходив?» – питає Оленка.

Сварог чує це, всміхається, залишається на краю галявини.

«Та не знаю, серденько. Дурень був. Молодий ще. Оце тепер подорослішав. Тепер уже тебе не відпущу».

Той, хто звався Сержем між людей, завжди зустрічав світанки. Кожного дня. Сам був, працював у кузні, спав чи їздив з іншими вояками – все одно перед сходом сонця був на ногах. Задумливо дивився на обрій, який забарвлювався в рожеве або тільки блаженсько світлішав, коли сонце вириналило просто в густі хмари.

Стояв на березі Дніпра, де обрив не надто крутий, а плесо перед ним відбивало полуничне небо з розсівом дрібних хмаринок. Чекали на вантаж із Лісником і мали ще години дві спокою. Набив люльку, сів на землю, підбгавши ноги, і дивився, як Сонце сходить. Коли зійшло, Серж привітався до світила та всміхнувся. Заплющив очі, став дивитися далі: на поля, дороги, містечка та гаї, на спорожнілі українські села, на побиту вибухами, незасіану ріллю. Десь там Кирило також сидів обличчям на схід, перед ним стояла фігурка Сварога, вирізана з дерева. Хлопака душився слізьми й шепотів: «Прошу за матір, за мою Світлану, за всіх дітей, за захисників і захисниць, і за полеглого братика Локі...».

Далі дивився. Ще степи, поля, гірші дороги, хати без огорож, зграї диких псів, запилюжені косматі кущі, заводчани йдуть по гудку виготовляти ракети й танки. Похмеляються, матюкаються. Вже й раса інша, а країна ще та сама, тягнеться й тягнеться, скільки континенту є. Нащо їм стільки порожнечі?

Аж за Байкал захотів подивитися. Там почув імена знайомі, став прислухатись і приглядатися. Бачить – людська в полотняних сорочках хоровад ведуть і знайомих прославляють: Ярила, Ладу, Дажа, Деванну. Усмінувся у вуса, закусив люльку, причаївся і слухає.

«За тятю, за дочу на снасях, за сина, каторий хунту пашол істреблять. Сілушкі всем асвабадітелям, даби не аставілі камня на камне от фашискава режима...»

Серж насупився й рикнув. Прислухався пильніше.

«Просімі же бога нашева Сварога, даби агньом праведним іспаліл землі немудрих рабов і вразуміл братьєв наших неразумних...»

Жар піднявся з живота аж у самі очі, розпалив його голову й настовбурчив волосся. Люлька випала із люто скривленого рота. Став він на повний зріст, розкинув руки, рикнув, плеснув у долоні, аж вогонь між них викресався. Задвигтіли небеса. Загуркотіло в хмарах. Грім покотився перед його очі, далеко, за лани й за лінію зіткнення, за випалену українську землю, за пустки та заводи, що виробляли смерть. Аж до синього Байкалу. Там скуйовдилися грозові хмари, заіскрило в них, задвигтіло, загуло. Аж із хмар випало величезне чорне й блискуче небесне ковадло. Його власне, Свароже, з небесної кузні, на якому він стільки небесної зброї викував. Повітря довкола ковадла засвистіло й спалахнуло від тертя, розпекло металеву поверхню.

Гаряче ковадло grimнулося просто у вогнище, довкола якого водили хоровод людиська в лляних сорочках. Просто в сам хоровод. Устромилося в землю гострим кінцем, врилося до половини, підняло валуни, як хороший плуг. Поховало людей, що молилися до Сварога й просили благословень на вбивства. Задвигтіла земля, Байкал вихлюпнувся з протилежного боку, а потім величезна хвиля води повернулася й омила ковадло, змила рештки хороводу, перемішала їхнє капище із вирваними кущами та поваленими деревами.

Загуркотіло над Сержем. То вже був не його грім. То прийшов подивитися на його лють громовержець.

– Що ти, Свароже, землю і небеса тривожиш? – прогуркотів голос із грозових хмар та блискавиця пронизала небо. – Чому лютуєш?

– Бачиш, брате Перуне, мої наче-поклонники хотіли, щоб я несправедливість творив. Щоб допоміг їм убивати невинних.

Заспокоїлося небо, затихло. Хмари розрівнялися. З них на землю сплив осяйний та грізний бог, став біля Сварога й теж задивися в далечінь. Два велетні стояли поруч: кремезні, люті.

– До чого все докотилося тут, на землі, – мовив тихо Перун.

Сварог підніс на нього важкий погляд, похитав головою.

– Треба втрутитися нам, брате-громовержцю. Бачиш, демони не мають ні краплі розуму, ні межі своїй нахабності. І так воно буде. Бачиш, їх не переконують навіть власні жертви та витрати, а совісті годі шукати.

– Треба втрутитися, кажеш? – Перун примружив очі, ледь приховав пожежу, яка в них вирувала.

Сварог лихо посміхнувся у вуса й теж прикрив повіками металевий полиск у глибині очей. Обоє затамували подих. Обоє піднесли руки догори та плеснули в долоні.

Блискавиця промайнула між долонь Перуна. Язики полум'я облизали кремезні ковальські руки Сварога.

Першим спалахнув саркофаг, обнесений гранітом, в якому лежало давно мертве, забальзоване тіло. Далі спалахнули на раз всі будівлі, огорожені високим червоним муром. Виття сирен та стогін людей здійнялися над столицею кровожерної імперії. Лисуватий чоловічок глибоко під землею підніс погляд на екран комп'ютера з давно протермінованою операційкою, що замиготів перед ним драматичним відеорядом: всюди палали пожежі.

– Далажить! – розревівся на все горло. – Што сл... – і не зміг більше нічого сказати, почав задихатися. Слина спінилася на його тонких синіх губах. Позаду хапалися за горла та вибалушували очі дюжина охоронців. У кабінетах, за вікнами яких палало все, згиналися та сіпалися в агонії чоловіки в костюмах, формах і погонах. Крики, виття і стогони сколихнули всю холодну пустельну країну, аж до Байкалу. Ген за Байкал, аж до східних морів.

Кирила демобілізували пізньої осені. Армія ще стояла, але вже не було потреби тримати весь виснажений особовий склад, як на війні. Вже був мир. Україна вистояла у війні зі справжнім звіром. А за північно-східним кордоном біснувалася революція, велика смута й міжусобиці.

У Луганську сів у автобус, поклав наплічник під ноги, а сумку з лептопом і всім цінним – на коліна, сперся на